

EREDMÉNYEK ÉS PROBLÉMÁK A FELNŐTTKÉPZÉS TERÜLETÉN

Balázsné Nelhübel Henriette
Schenk Lászlóné Erika

HONNAN INDULUNK EL? MIRE ÉPÜL A FELNŐTT KÉPZÉS?

- A gyermekkorban megszerzett tudásra, képességekre
- A gyermekkorban kialakított készségekre
- A gyermekkorban kialakított tanulás technikára
- A gyermekkorban kialakított koncentrációs képességre
- A gyermekkorban megtanult eszköztárra

MIBEN MÁS A FOGYATÉKKAL ÉLŐK KÉPZÉSE, MINT AZ EGÉSZSÉGESEKÉ?

- Minden egyes fogyatékos gyermek más és máshol van elmaradás, gond
- Egyedi tempóban, sokkal lassabban vagy egyenetlenebbül halad a tanulásban, mint egészséges társai
- Folyamatosan adaptálni kell az eszközöket, módszereket ahhoz ahol épp tart
- A szülők bevonása, az otthoni gyakorlás sokkal nehezebb, összetettebb
- Nem ér véget a gyermekkor végén, végig kell tartania a fejlesztésnek, az adaptálásnak egész életén át

HONNAN INDULTUNK? A RENDSZERVÁLTÁS UTÁNI ÉVEK 1989- TŐL ...

- Fogycatékos családtagjaink számára nem voltak megfelelő, elérhető szolgáltatások (nagy, bentlakásos iskolák, diákotthonnal)
- Nem voltak megfelelő módszerek
- Nem voltak megfelelő eszközök
- Szegregált iskolák, differenciálatlan célcsoporttal
- Nem volt elegendő fejlesztő szakember

De voltak érintett szülők, akik képezték magukat, szakemberekké váltak, kapcsolódtak hozzájuk további szakemberek és létrehoztak alapítványokat, egyesületeket, ezen keresztül fejlesztő iskolákat, intézményeket és elindultak a semmiből a tettek felé. Feltették rá az életük!

HOL TARTUNK MA?

- Beépült az iskolarendszerű oktatásba a fogyatékkal élők képzése tankötelezettségi korrig
- A képességüktől függően fogyatékos gyermekek integrált képzésben részesülnek, az egészséges gyerekekkel azonos iskolába, osztályba járnak.
- A súlyosabb fogyatékkal élők fejlesztő iskolákba járnak és alternatív pedagógiai módszerekkel tanulnak.
- Vannak módszerek, eszközök, gyógypedagógusok
- Elérhetőek a legújabb módszerek,
- Vannak képzések ahol megtanulhatók a módszerek magyar nyelven

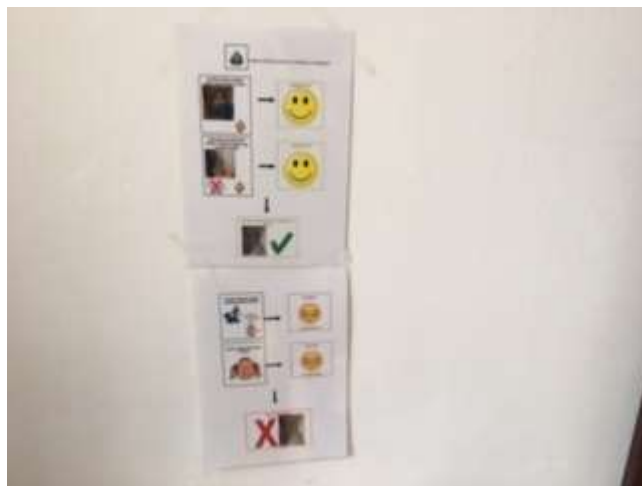
MÓDSZEREK ÉS ESZKÖZÖK ELÉRHETŐSÉGE ÉS AZ ORSZÁGOS LEFEDETTSÉG

- Fővárosban és megye székhelyeken érhetőek el
- Fogyatékosoknak szociális alapszolgáltatások csak a 10.000 főnél nagyobb lélekszámú településeken vannak
- A speciális oktatási módszerek gyerekeknek 80 %-a humán fenntartásban (civil szervezet és egyházi szervezet fenntartásában) lévő szolgáltatónál érhetőek el, felnőtt oktatásban 100 %-ban.
- A szolgáltatások felnőttkorban csak piaci alapon érhetőek el, nincs rá állami támogatás

KOMMUNIKÁCIÓT SEGÍTŐ MÓDSZEREK

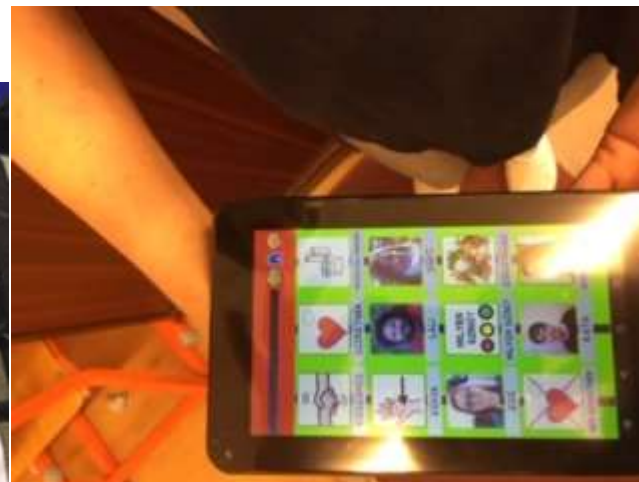
- Autistáknak és nem beszélő fogyatékkal élőknek
- A kommunikációt segítő eszközök megjelenése, hatalmas előrelépés az oktatásban

Kifejezhesse akaratát
Választhasson, dönthessen

SZAKEMBEREK KÉPZÉSE, MÓDSZEREK KIDOLGOZÁSA, FEJLESZTÉSE

KONCENTRÁCIÓT SEGÍTŐ MÓDSZEREK

- Kognitív (értelmi) képességek fejlesztése
- Korai fejlesztés fontossága, a kognitív képességek fejlesztési lehetősége tornával
- Mozgásfejlesztés, izmok fejlesztése, szinten tartása
- Lehetőséget ad továbbá a tanulási problémák és disz-es zavarok leküzdésére, a túlmozgásos, hiperaktív, viselkedészavaros nehézségek kezelésére.
- Szenzoros integráció fejlesztésének is kiváló eszköze.

TERÁPIÁS CIRKUSZ PEDAGÓGIA

- Koncentrációs képességet fejlesztő módszer, aminek keretében a koncentrációs képesség és vele párhuzamosan a kognitív képességek fejlődése és később szinten tartása történik a korai fejlesztés bezárulását követően teljes életen át.
- Egy különleges módszer, egy speciálisan adaptált zsonglóreszköz – innen a neve, innen indult el.
- Terápiás használata javítja a kognitív funkciókat, az agyféltekék közötti kapcsolatokat, valamint a mozgáskoordinációt, miközben örömet és sikerélményt biztosít.

A RÉSZTVEVŐ FIGYELME EGYRE HOSSZABB IDEIG KÖTHETŐ LE, A GYAKORLÁS SORÁN VÉGZETT ISMÉTLÉSEK SZÁMA NAGYSÁGRENDEKSEL NÖVELHETŐ –NÖVEKSZIK A KONCENTRÁCIÓ IDŐTARTAMA

SOKFÉLE HÁTRÁNYOS HELYZETŰ ÉS SPECIÁLIS IGÉNYŰ SZEMÉLYNÉL, CSOPORTNÁL AD LEHETŐSÉGET A TESTI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉRE, KÖZÖSSÉGÉPÍTÉSRE, ÖNHATÉKONYSÁG ERŐSÍTÉSÉRE, MOZGÁSHIÁNY PÓTLÁSÁRA.

A KOGNITÍV KÉPESSÉGEKET FOLYAMATOSAN FEJLESZTENI KELL, HOGY ÚJABB ÉS ÚJABB KÉPESSÉGEK BEÉPÜLHESSENEK ÉLETÜNKBE

- Soha nem adhatjuk fel azt, hogy segítsük, hogy egyre többet megértsenek a körülöttünk lévő világból, hogy minél teljesebb és boldogabb életet élhessenek

PROBLÉMÁK:

- A képzési, fejlesztési támogatás megszűnik az oktatási rendszerből való kikerülés után.
- Hagyjuk elveszni a sok nehézség árán megszerzett képességeket, amikor felnőttként már nincs támogatás, nincs szakember a fejlesztés továbbvitelére, szinten tartására?
- Nincsenek a felnőtt fogyatékosok érdekét képviselők pénzügyileg érdekeltté téve, hogy a felnőtt fogyatékos személy fejlődjön, szakmát tanuljon, képességei megmaradjanak, dolgozzon
- Nincs a fogyatékos gyermekek számára életpálya modell.
- A fogyatékos gyermekek szülei nem látnak jövőt, perspektívát gyermekük számára!

FELNŐTTKÉPZÉS AZ ELMÚLT 18 ÉVBEN

- 2001/101 Felnőttképzési Tv.
 - Cél: életminőség javítása, személyes és szakmai kompetenciák fejlesztése, a munkaerő-piaci esélyek növelése.
 - Intézményrendszer:
 - Szakképző iskolák
 - Felsőoktatási intézmények
 - OKJ képzések
 - Akkreditált képzések (általános célú képzések és részszakmák) – akkreditált intézmények akkreditált képzései
 - Fogyatékos személyek pozitív diszkriminációja

FELNŐTTKÉPZÉS AZ ELMÚLT 18 ÉVBEN- 2

- 2013/77 Tv. A Felnőttképzésről
 - Célja:
 - életvitel minőségének javítása,
 - eredményes bekapcsolódás a munka világába a szakmai, nyelvi és a támogatott képzésekkel (általános célú képzés kimaradt)
 - A képzések szervezettségének növelése és a megvalósulások ellenőrzése – büntetések bevezetése
 - Intézményi rendszer:
 - A felnőttoktatás államilag finanszírozott, a felnőttképzés nem
 - 18-ról 16 évre csökkent a tankötelezettség határa
 - A szakképzés került a fókuszba – szakképzési centrumok keretében szakképző iskolákká alakultak át az OKJ-s képzéseket nyújtó középiskolák
 - A szakképző iskolák tanodákat hoztak létre a felnőttoktatásuk mellett rész-szakmák tanítására – Speciális szakiskolák szerepe
 - A felnőtt képző intézmények piaci alapon szerveződtek
 - A fogyatékos személyek lehetőségei beszűkültek

A FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZMÉNYRENDSZER MA

- Definíció: olyan iskolarendszeren kívüli képzési forma, ahol a résztvevők nem állnak hallgatói vagy tanulói jogviszonyban a képző intézménnyel, a **képzések piaci alapon** szerveződnek
- Felnőttoktatás vs felnőttképzés
- 16 év fölötti felnőtt oktatás intézményei
 - Gimnáziumok
 - Szakképző iskolák – szakképző centrumok
 - Egyetemi képzés – BA és mesterképzés
- Fogyatékos személyek képzése
 - Integráltan a fenti keretekben
 - Speciális szakiskolákban, tanodákban – rész-szakma képzések
 - Erre nem épültek felnőttképzési szolgáltatások, mert a legtöbb az általános iskolára ráépülve szerveződött, az onnan kikerült diákok számára – önálló tanodákat többnyire a civilek hoztak létre

HIATUSOK A RENDSZERBEN – A FOGYATÉKOSOK SZEMPONTJÁBÓL

- Az oktatási rendszer, a felnőttoktatás fogyatékoságai
 - A fogyatékos személyek kísérése a szakiskolákban, a felsőoktatásban nem rendszerszerűen megoldott – eseti jó példák vannak
 - Az általános iskolákban nem készítik föl a fogyatékos gyermeket (sem) az „életre”, inkább ismereteket szereznek, nem kompetencia-fejlesztést kapnak – ezért a felnőtt életbe felkészületlenül lépnek ki
 - Az integráció nem kívánt negatív hatása: magántanulók sokasága jelent meg
- A felnőttképzés fogyatékoságai
 - Nincs finanszírozás – nincs a fogyatékos személyeknek saját forrása a képzéshez
 - Kevés a képző intézmény
 - A felnőttképzésen belül a személyes kompetenciákat fejlesztő képzések hiányoznak, vagy kis számban vannak jelen

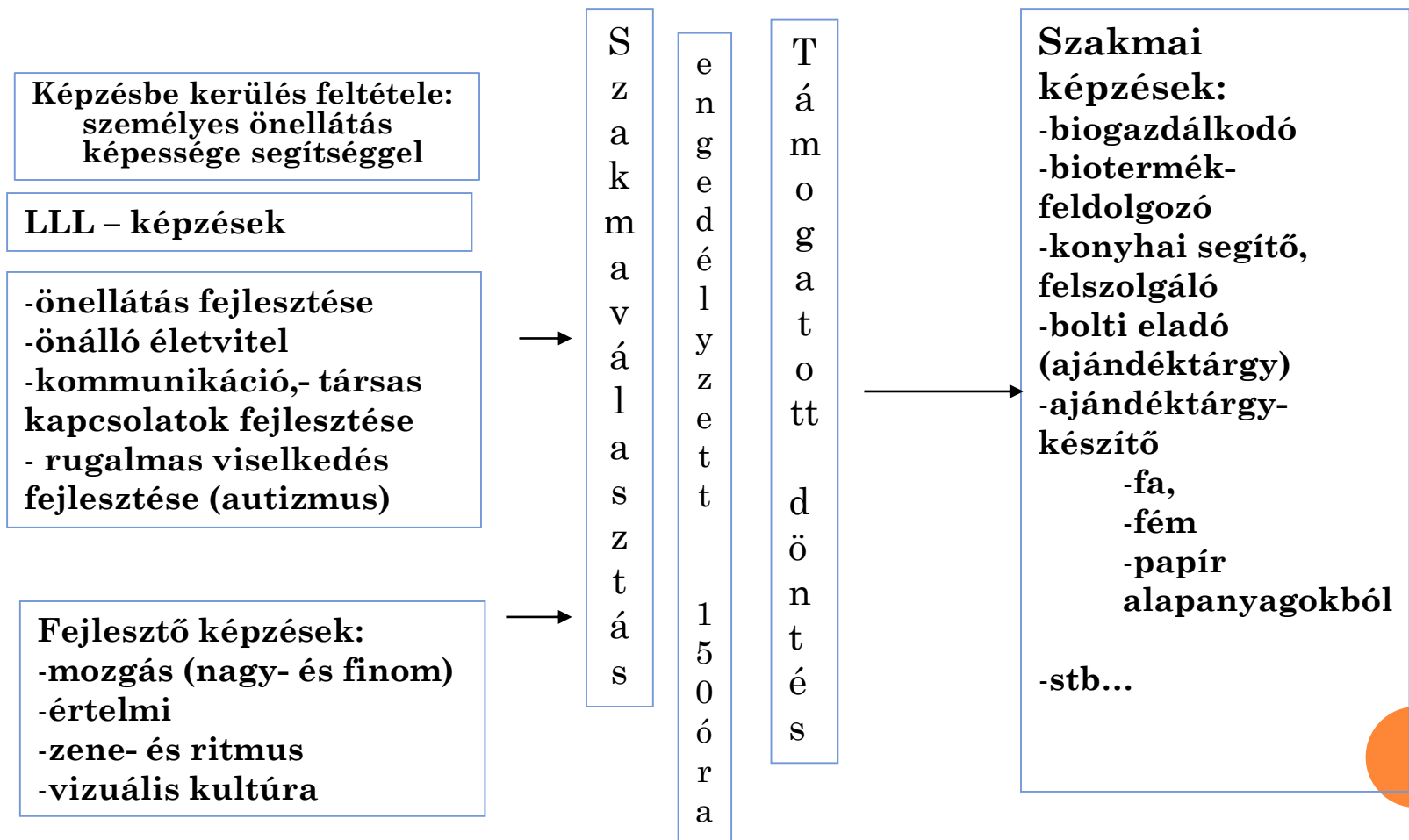

KISÉRLETEK A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK FELNŐTTKÉPZÉSÉRE

- 2005-2010 (!) között felnőttképzési intézmények jöttek létre
- Felépítettünk egy képzési struktúrát, ami a fogyatékos személyek élethosszig tartó tanulását segíthetné – Esőemberekért Egyesület, Mécses Egyesület (Andilhen Kft), Szimbiózis Alapítvány felnőttképzési intézményi akkreditációt szereztek
- Képzési programokat akkreditáltunk – megkezdődött a disszemináció

A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK KÉPZÉSI RENDSZERE

A KÉPZÉSEK MÓDSZEREI

- egyéni képzési tervek
- gyakorlat és elmélet aránya - 90 % :10 %
- kiscsoportban és egyénileg, egyéni motiváció
- gyakori ismétlés
- több információs szint:
 - tárgyi, cselekvéses
 - szimbolikus, képi
 - verbális

ÉRTÉKELÉSI RENDSZER 10-ES SKÁLÁN

- **Az értékelés irányadó szempontjai a tevékenységek esetében:**
 - a. önállóság mértéke
 - b. motiváltság, belső igény mértéke
 - c. csoportban való tevékenység képessége
 - d. a feladat összetettségének mértéke
- **Az 1-4 érték szerint a fogyatékos személy még nem kezdeményez, a főszerep, az irányító szerep a segítőé, egyéni figyelmet, segítséget igényel. Az 5-9 értékekben a fogyatékos személy a kezdeményező, képes a csoportból kiválva kezdeményezni, a segítő tanácsadói szerepben van. A 10. szint a jól funkcionáló ép ember szintje**
- **1-4 közvetlenül irányított:** a főszerep a segítőé, ő kezdeményezi a cselekvéseket - A segítő személy közvetlenül tevőlegesen és verbálisan/vizuálisan irányítja a fogyatékos személyt. **Egy segítő - egy fogyatékos az arány**
- **együttműködés** - egy segítő személy közvetlenül, a fogyatékos személy kezét irányítva, tevőlegesen segít, ketten végzik az adott folyamatot és verbálisan vagy vizuálisan is motiválja - az önállóság felé vezető út első lépcsője
- **erősen megtámogatott tevékenység: mozdulat-indítással és több csatornán eljuttatott információkkal erősen megtámogatott tevékenység (szóbeli, gesztussal kísért, vizuálisan kísért stb.)** - egy segítő személy közvetlenül, a fogyatékos személy kezét határozott mozdulat-indítással segíti, közben verbálisan vagy vizuálisan is motiválja
- **támogatott tevékenység: enyhe mozdulat-indítással és verbálisan támogatott** - egy segítő személy közvetlenül, a fogyatékos személy kezét laza mozdulat-indítással segíti, közben verbálisan vagy vizuálisan is motiválja
- **verbális vagy egycsatornás irányítással végzett tevékenység** - A segítő személy csak verbális vagy vizuális támogatást nyújt
- **5- 9. közvetetten irányított:** a főszerep a fogyatékosé, ő a kezdeményezi a cselekvéseket, a segítő tanácsadói szerepet tölt be - **A segítő személy csoportot irányít,** a motiváltság és az önállóság fokozásával
- **felügyelettel kísért feladatvégzés: az együtt tanult feladatok rögzültek, aktuálisan, de automatikusan végzi is** - Az adott szituációban motiváltság nélkül, automatikusan a tanult rövid feladatsort elvégzi a csoportban;
felügyelettel kísért feladatvégzés: a feladatmegoldásra belső késztetése van, ehhez tud irányítást kérni - Önmaga észreveszi a feladatot, motivált és az aktuális feladatvégzéshez - kiválva a csoportból - segítséget kér
- **felügyelettel kísért feladatvégzés: a feladatmegoldásban felismeri saját tevékeny szerepét** - Önmaga észreveszi a feladatot, motivált és az aktuális feladatvégzésben önmaga kezd tevékenykedni - jól-rosszul - irányítást igényel
- **felügyelettel kísért feladatvégzés: a feladatmegoldáshoz a megfelelő eszközöket tevőlegesen hozzárendeli** - Önmaga észreveszi a feladatot, motivált és az aktuális feladatvégzésben önmaga kezd tevékenykedni, amihez munkaeszközt is használ - jól-rosszul - irányítást igényel
- **felügyelettel kísért feladatvégzés: valamilyen minőségi szinten a feladatot elvégzi** - Önmaga észreveszi a feladatot, motivált és az aktuális feladatot munkaeszkővel elvégzi - nem igényel irányítást - ellenőrzést igen
- **10. önállóan tudja és jó minőségben elvégzi a feladatot** - Önmaga észreveszi a feladatot, motivált és az aktuális feladatot munkaeszkővel elvégzi - nem igényel sem irányítást, sem ellenőrzést

ÖNÁLLÓ ÉLETVITEL

ÉRTÉKELÉSI RENDSZER 10-ES SKÁLÁN

- **Társas kapcsolati és rugalmas viselkedés pontozási rendszerben**
- 0-3=1 szint: a személy nem tesz különbséget a tárgyak, élőlények, ember között. Ha mégis különbséget tesz, ösztönösen viselkedik az őt körülvevő személyekkel, a saját gondolatai irányítják a viselkedését. Szélsőséges viselkedési szokásai vannak.
- 4-6=2 szint: tudja, hogy a társas viselkedésnek vannak szabályai, azokat alkalmanként alkalmazza a saját gondolatai, érzései, érdekei szerint. Szélsőséges viselkedési szokásait időben és térben képes bekorlátozni.
- 7-9=3 szint: a társas viselkedés szabályait elméletben ismeri, a gyakorlatban önmagát vezérli, nem differenciál, de felszólításra alkalmazza a szabályokat. Szélsőséges viselkedési szokásait feszült helyzetben gyakorolja, felszólításra időben, térben korlátozza.
- 10-12=4 szint: a társas viselkedés szabályait ismeri, differenciál, a helyes viselkedésre belső igénye van. Szélsőséges viselkedési szokásait feszült helyzetben gyakorolja, felszólításra időben, térben korlátozza.
- 13-15=5 szint: a tanult viselkedés szabályait strukturált helyzetben automatikusan alkalmazza. Feszült helyzetben előforduló szélsőséges viselkedési szokásait alkalmanként legyőzi, vagy képes „kibeszélni”.
- 16-18=6 szint: a tanult viselkedési szabályokat strukturálatlan helyzetben alkalmanként helyesen alkalmazza és tud hozzá segítséget kérni. Szélsőséges viselkedési szokásait többnyire legyőzi vagy „kibeszéli”.
- 19-21=7 szint: a tanult viselkedési szabályokat strukturálatlan helyzetben alkalmanként helyesen alkalmazza, figyelmeztetésre korrigál, de szélsőséges helyzetekben nem uralkodik önmagán.
- 22-24=8 szint: tanult viselkedési szabályokat strukturálatlan helyzetben többnyire helyesen alkalmazza, figyelmeztetésre korrigál, szélsőséges helyzetekben többnyire önuralma van.
- 25-27=9 szint: tanult viselkedési szabályokat strukturálatlan helyzetben többnyire helyesen alkalmazza, tud önmagától korrigálni, szélsőséges helyzetekben többnyire önuralma van, ha kell, önmagát korrigálja
- 28-30=10 szint: a tökéletesség szintje

EREDMÉNYEK A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK KÉPZÉSE TERÜLETÉN

- Akkreditált – később engedélyezett képzési programok állnak rendelkezésre
 - Általános célú kompetenciákat fejlesztő, gyakorlatba ágyazott képzések
 - Támogatott döntéshozatalt segítő „szakmaválasztó” képzés
 - Szakmai képzések
- Kidolgozott képzési struktúra rendelkezésre áll, az adott személy ott tud belépni a rendszerbe a céljai megvalósítása érdekében, ahol éppen tart.
- Pályázati programokban megvalósuló képzések – eseti megvalósítások

HIATUSOK A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK KÉPZÉSÉBEN

- Dilemma:
 - képzés vagy készségfejlesztés?
 - Felnőttképzés vagy szociális szolgáltatás?
- A definícióban a piaci alapon való szervezés jelenik meg
- Az általános képzések bevezetése LLL keretekben
- Szakmai képzések a speciális célcsoportok számára
- Források hiánya

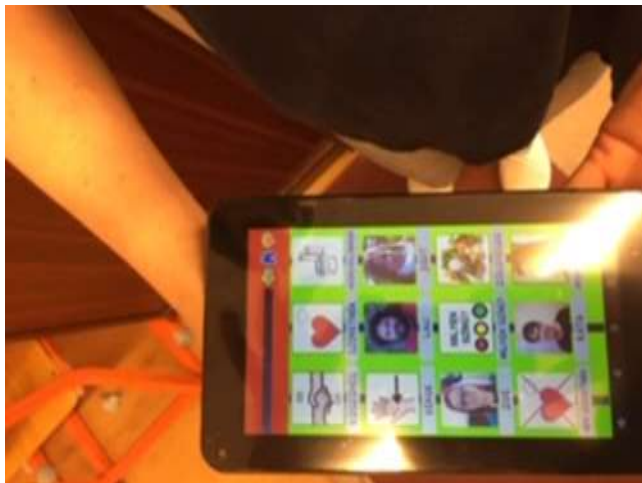
JAVASLATOK A FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK KÉPZÉSÉHEZ

- Szemléletváltás! – Életpálya modell!
- A felnőttképzés definíciója: *pedagógiai eszközökkel és módszerekkel* történő tanítási folyamat, mely ismeretszerzésre és kompetencia fejlesztésre irányul és *eredményessége mérhető*
- A fogyatékos személyek számára *a felnőttképzés „gyógymód”*, (pl. Autisták Chartája), amelynek célja lehet a szinten tartás és a fejlesztés egyaránt
- Képzési intézményekre és programokra, eszközökre van szükség!
- Finanszírozásra van szükség!

KÉRÜNK –VÁRUNK A FELNŐTT FOGYATÉKOSOK KÉPZÉSÉHEZ:

- NYITOTTSÁGOT
- BEFOGADÁST
- TENNIAKARÁST
- ÉRZÉKENYSÉGET

KÖSZÖNJÜK SZÉPEN A FIGYELMET!

- CÉHÁLÓZAT EGYESÜLET
- BUDAPEST, LÓNYAI U. 19.
- www.cehalozat.hu

- ÖSSZEFOGÁS A FOGYATÉKOSOKAT SEGÍTŐ HUMÁN SZERVEZETEKÉRT!

